

YENİ DÜNYA DÜZENİNDE SOSYOLOJİ VE TEMSİL SORUNU: BAYKAN SEZER SOSYOLOJİSİ VE TARİHÇİLİĞİMİZ

Ertan Eğribel

Dünyada ve Türkiye’de sosyolojinin gelişmesi toplumlar arası çeşitli olay ve sorunların kesişmesi sonunda ortaya çıkmıştır. XIX. yüzyılda Batı’nın kazandığı özellikler, dünya egemenlik çekişmesi, Osmanlı’nın Batıcılığa seçimi ve sosyolojinin gündeme gelmesi birliktedir. Günümüz sosyolojisinin sorunları, Türk sosyolojisinin sınırlılık ve imkanları bunun bir uzantısıdır. Türkiye dünyadaki olayların dışında değildir. Sosyolojimiz bu geniş çerçeve içinde bir yere yerleşmiş ve kendi açıklamasını bulmuştur. Bu nedenle çeşitli sosyoloji anlayışları yanında Türk sosyolojisinden de söz ediyoruz. Türk sosyolojisi sorunların çözümünü Batı içinde ararken tarih ile ilişki kurarak kendi kimliğini ve çıkarlarını ifade etmeye çalışmıştır. Türkiye’de sosyolojinin Türkçülük, İslamcılık, Osmanlılık, Sosyalizm gibi belli başlı temaları buna göre biçimlenmiştir. Sosyolojinin önem kazanması aynı dönemde devletin ve toplumun kendi kimliğini aradığı bir dönemle kesişmesinden kaynaklanmaktadır. Sosyoloji açıklamalarında farklılık ve tartışma bu arayışın bir sonucudur. Önerilen çözüm yolları sosyolojinin başarı ve yanlışlıklarının da ifadesi olmuştur. Devletin Batı seçiminin toplum düzeyinde arayışların önüne geçmesi sosyolojinin yanında tarihçiliğimizin de sorunlarının kaynağını oluşturmaktadır.

Günümüz sosyolojisi açısından yapılacak ilk değerlendirme, başlangıçta olduğu gibi, dünyada ve Türkiye’de tek bir sosyoloji anlayışının/çözümün geçerliliğinden söz etmenin mümkün olmamasıdır. Yeni dünya düzeni/düzensizliği veya ABD küreselleşmesi bizim dışımızda düşünüldüğü ve uygulandığı için dünyada ağırlığı ve etkinliği olan bir Türk sosyolojisinden de söz edilemez. Ancak bu olumsuz duruma rağmen Türkiye’nin dünyadaki gelişmelerin dışında olduğunu, Türk sosyolojisinin bir kimliğinin olmadığını söylemek mümkün değildir. Dünyadaki gelişmeler içinde etkinlik ve ağırlığımız sınırlı olsa bile Türk sosyolojisi dünya ve

Türkiye'nin sorunlarıyla ilişkili kendine ait bir yere/açıklamaya sahiptir. Günümüze Doğu-Batı çatışması görüşüyle Türk sosyolojisi daha geniş bir çerçeve içinde kendini ve dünyayı açıklayabilecek bir konumdadır. Baykan Sezer ile Türk sosyolojisinin arayış döneminin tamamladığını, Türk ve dünya tarihi ile ilişki kurduğunu söyleyebiliriz. Sosyolojimiz artık kendi kimliğini bulmuştur. Bu çok önemli bir gelişmedir. Ancak sosyolojinin görevi sadece toplumumuzla, toplum kimliğimizle özdeşleşmek değildir. Aynı zamanda getirdiği toplum tanımına bağlı olarak günümüz sorunlarının açıklanması, sorunlarla ilgili çözüm önerileri de önemlidir. Bunlar önemli olduğu ölçüde güç görevlerdir. Siyasetin sorumluluğunda olan bu görevleri sosyolojinin doğrudan üstlenmesini beklemek yersizdir.¹ Sosyoloji bilim düzeyinde açıklama ve çözüm konusunda bir sorumluluk üstlense bile devletin ve toplumun siyasi seçimi belirleyici olmaktadır. Sorunların çözümü yönünde çabalar, uygulamalar siyasi sorumluluk isteyen, devletin ve toplumun üstlenmesi gereken görevlerdir. Türkiye'de sosyolojinin giriş yıllarında ortaya çıkan arayış çabaları devletin ve toplumun arayışı ile bütünleştiği için sosyoloji bu yöndeki başarı ve yanlışların da sorumlusu olmuştur. Bugün Türkiye'de sosyoloji Doğu-Batı çatışması görüşüyle önemli bir çizgiye ulaşmasına rağmen bu anlayışın devlet/siyaset tarafından benimsendiğini söylemek mümkün değildir.² Baykan Sezer sosyolojisinin bütün ağırlığına rağmen, Türkiye'de Batı sosyoloji açıklamaları ve uygulamaları egemen durumdadır. Türkiye'de sorunların tanımlanması ve çözümü açısından artık iki karşıt sosyoloji anlayışının mücadelesi söz konusudur.

Bugün Türk sosyolojisi ile Batı sosyolojisi arasında farklılığın ötesinde karşıtlık ilişkisi vardır. Türk sosyoloji tarihinde Batıcılığa ile ilişkili öne çıkan Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük, Sosyalizm anlayışları elbette ortadan kalkmış değildir, ancak sırasıyla, zaman içinde savunulamaz hale gelmişlerdir. Bunların birbiri ile birleştirilmesinden de işe yarar açıklama ve sonuçlar elde edilememiştir. Türkiye'de sosyoloji denildiğinde dar bir biçimde alan araştırmalarını/uygulamayı anlayan sosyoloji çalışmaları her zaman revaçtadır. Ancak bu çalışma biçimi bilinen belli bir görüşü ve verili-düzenin işleyişini doğrulamanın ötesine geçmemektedir.³ Baykan Sezer kuram sahibi ender sosyologlardan biridir. Artık Türkiye ve dünya için tarafları/çıkarları açısından karşıt (aynı sorunlara bakışları açısından konumları farklı) ama tek bir sosyolojiden, Doğu-Batı çatışması görüşünden söz etmek daha doğrudur. Evrensellikten de bu karşıtların-birliği anlaşılmalıdır. Türk sosyolojisinin öncülüğü, Baykan Sezer ile kazandığı önem ve sınırlarını genişletmesi bu nedenledir.

¹ Sorumluluğunu üstlenerek siyasi parti, sendika gibi çeşitli örgütlerde sosyologların görev üstlenmesi elbette mümkündür. Uygun bir zemin bulmadığında kendi sözünü söylemekten vazgeçmesi de beklenmemelidir. Bu sorumsuzluk anlamına gelmez.

² Geçmişte üniversite içinde varlığına izin verilse bile günümüzde Baykan Sezer sosyolojisinin üniversiteden izi silinmeye çalışılmaktadır.

³ Mevcut düzene ve sorunlarına tutunarak, uygulama adına asalak olarak varlık belirtmektedir.

Günümüzde Batı sosyolojisinin Türkiye’de ağırlığı Batı’nın dünya egemenliğinden kaynaklanmaktadır. Sosyoloji Batı kaynaklı, Batı tasalarıyla biçimlenmiş bir bilimdir. Türkiye sosyolojinin önemini kavramış, en eski sosyoloji kürsüsüne sahip ender ülkelerden biri olmasına karşılık, Türk sosyolojisi dünyada önemli bir konumda olmamıştır. Değerli sosyologlarımız olsa bile, sosyologlarımız Batı sorunlarının ve çözümlerinin sözcüğünü yapmaktan ileri gitmemiştir. Türk sosyolojisinin, Türk sosyologlarının Batı’da (teori sahibi olarak) önemsenmesi söz konusu olmamıştır.⁴ Batı’da Türk sosyolojisi dendiğinde en çok akla gelen ve üzerinde en çok yazı yazılan kişi Ziya Gökalp’tir. Osmanlı’nın son dönemi ve yeni Türkiye’nin kuruluşu sırasında devletin seçimi ve arayışlarıyla Ziya Gökalp sosyolojisi bütünleştiği için ve sonrasında da tartışmalar bu yönde olduğu için Batı’da Ziya Gökalp ilgisi süreklilik göstermiştir. Batı’da önemsenen, çeşitli üniversitelerde ders veren, çoğunlukla İngilizce yazan sosyologlarımız (Niyazi Berkes, Şerif Mardin bunlar içinde en çok öne çıkanları) yanında, tarihçilerimiz de elbette vardır. Ancak bu önem sosyolog veya tarihçilerimizin yeni bir teori/görüş getirmeleri nedeniyle değildir. Önemleri Türkiye ve toplum tarihimizin özelliklerini tanıtan belli bilgileri vermelerinden kaynaklanmaktadır. Bu akademisyenlerimiz gerçekten değerli, çalışkan, konusunun uzmanı, bilgili kişilerdir. Her önüne gelenin, istekli olsalar da seçilmesi, yabancı üniversitelerde uzun süre görev yapması mümkün değildir. Sosyolojinin Türkiye’de önemi sorunlarımıza çözüm arama çabamızdan kaynaklanmaktadır. Çözüm düzeyinde ortaya çıkacak açıklamalara toplum olarak sahip çıkmak yerine, devletin siyasi seçimi toplum düzeyindeki arayışların önüne geçmiştir. Ancak Batı sosyolojisinin Türkiye’de etkinliği açıklamalarının geçerliği anlamına gelmemiştir. Batı’nın dünya egemenliğine dayanarak gelişmelere yön vermesi Batı sosyoloji açıklama ve uygulamalarının da geçerlilik kazanmasını sağlamıştır. Türk sosyolojisinin dışarıda ilgi görmemesi/bilinmemesi, Batı sosyolojisi açıklamaların etkinliği, hemen Türkçeye çevrilmesi üstünlük ve geçerlilik taşıması nedeniyle değildir.

Günümüzde Batı’da sosyolojinin kendisi tartışmalıdır, toplum sorunlarını ve çözümünü (bütünsel dünya görüşü düzeyinde) temsil etmesi de beklenmemektedir. Sosyolojinin bütünsel dünya görüşünden/tarihten ve temsilden kopması, sosyolojinin bilim kimliğinde ve sosyologların üstlendikleri görevlerde değişikliklere yol açmıştır. Günümüzde modern toplum modelinin evrenselliğinin tartışılması, Türk toplum tarihinin Batı’dan farklı olduğu yönündeki açıklamalar Batı sosyolojisinin geçersizliği yönündeki açıklamalarla bütünleşmiştir. Bu, sosyolojimizde yeni açıklamaların geliştirilmesi gerektiği konusunda kuvvetli bir eğilimin ortaya çıkması açısından önemlidir. Ancak Türk sosyolojisinin bu farklılığı vurgulayarak belli görevler üstlenmesini istemek yetersizdir. Kendi kendimizi sınırlamaktır.

⁴ Baykan Sezer, “Türk Sosyolojisinin Önündeki Sorunlar”, 75 Yılında Türkiye’de Sosyoloji, (Yay. Haz. İsmail Çoşkun), Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 1991.

Bunun yerlilik-yerellik olarak tanıtılması da ayrı bir şaşkınlıktır. Batılılaşma veya küreselleşme ile ilişkili açıklamalarda da farklılık vurgusu yapılmakta, Batı dünya egemenlik düzeni üstünlüğünü bu yolla pekiştirmektedir. Sadece farklılığımızı belirten bilgiler toplamak, toplum özelliklerimizi etnik, dini, dil düzeyinde vurgulamak, Batı açıklamalarının geçerliliğini belirtmenin ötesine geçmemektedir. Sosyolojimizin dünya gelişmelerinin dışında gösterilmesi toplum olarak farklılığımızı vurgusuna dayanmaktadır. Bu nedenle sosyolojimizin Batı ile yapısal farklılığını vurgulamasının ötesinde, kendi tarihi serüvenimizin ve çıkarlarımızın Batı'dan farklılığını vurgulaması taşralaşma/yerelleşme darlığından çıkmanın da bir yoludur. Türkiye'de sosyoloji kendi kimliğini savunurken tarihin genel akışı ve eğilimi içindeki görev ve sorumluluklarını vurgulamak zorundadır. Doğu-Batı çatışması görüşü bu açıdan Batı sosyolojisinin sınırlılıklarını aşmaya izin vermektedir.

Günümüzde Batı dünya egemenliğinin kazandırdığı güç ve imkanlarla temel sorunlarını çözmüştür. Diğer bir deyişle Batı artık sosyoloji/tarih düzeyinde sahip çıkılması gereken bir açıklama ile üstünlüğünü tanımlamamaktadır. Batı üstünlüğünün temeli Doğu-Batı ilişkilerindeki askeri, siyasi, iktisadi denetimden kaynaklanmaktadır. Batı bu üstünlüğe dayanarak, sosyoloji ve tarih açıklamalarının dışında, kendi içindeki çelişki ve çatışmaları çözdüğü için sosyolojiye ve tarihe artık gerek duymamaktadır. Sosyoloji ve tarih düzeyinde sorunlara çözüm çabasından, toplumu düzene katma, ortak etme çabasından vazgeçmiştir. Batı dünya ölçüsünde elde ettiği çözüme Batı içindeki geniş kitleleri ve Batı-dışı toplumları katma, ortak etme zorunluluğu duymamaktadır. Elde ettiği üstünlük ve denetim konusunda bir şüphesi yoktur. Bu nedenle sosyoloji giderek düzen içinde ortaya çıkan, dar toplum sorunlarıyla (anormallik olarak görülen düzen içi sorunlarla) ilgilenmekte, sosyoloji (dünya görüşünden bağımsız) uzmanca-bilimsel bir uğraş/meslek olarak tanıtılmaktadır. Bu açıdan Batı sosyolojisinin kendi kaygı ve sorunları temelinde bir süreklilik gösterdiğini söyleyebiliriz. Türkiye'de Batı sosyologlarının ve açıklamalarının egemenliği ve ağırlığı bu nedenle tartışma konusu olarak görülmemekte, bütünsel düzeyde ortaya çıkan farklı değerlendirmeler sosyoloji-bilim dışı açıklamalar olarak küçümsenmektedir. Düzenle bütünleşmiş asalak bir kesimde bu tartışmalar çözüme katkısı olmayan (teorik) açıklamalar olarak görülmekte, dışlanmakta, sadece Batı'dan değil Türkiye'den de özgün bir görüş beklenmemektedir. Ancak, Türkiye'de Batı sosyolojisinin egemenliğine karşın, dünya sorunlarının çözümünde Türkiye'nin konumu ve çıkarlarıyla bütünleşmeye çalışan, katkısını ortaya koyan, kendine ait söz söyleme çabasındaki bir sosyolojinin varlığı da inkar edilememektedir. Baykan Sezer sosyolojisinin dinamizmi, sadece Batı sosyolojisinin yetersizliğinden kaynaklanmamaktadır; dünya sorunlarının bir açıklaması olması, Türkiye'nin bu sorunların çözümünde sahip olduğu tarihi zenginlikten beslenmektedir. Batı kaygıları dışında kalan sorunlar, Türk sosyologlarının ne söylediği Batı'da önemli olmasa bile bunun Türkiye'de ve dünyada karşılığının olmadığını söylemek mümkün değildir.

Bugün Türkiye’de birbiriyle uzlaşmayan iki karşıt sosyoloji anlayışından kaynaklanan bir çatışma vardır. Diğer deyişle farklı olmanın ötesinde iki karşıt dünya görüşü/tarih anlayışı karşı karşıya gelmektedir. Türkiye’de sosyoloji, mevcut dünya egemenlik düzeni içinde karşıt cephelerin karşılaştığı, çatıştığı öncü bir alandır. Buna karşılık tarih alanında aynı canlılık ve dinamizmin olduğunu söylemek mümkün değildir. Yeni dünya düzeni dışımızda düşünüldüğü ve uygulamaya konduğu için “tarih magazinleşmekte”, dünya görüşü alanı dışında etkisiz bir konuma itilmektedir. Elbette bütün tarihçilerimizin bu eğilimden etkilendiğini söylemek mümkün değildir.⁵ Ancak akademik-tarihçiliğimizin günümüz dünya ve Türkiye sorunlarından bağımsız uzmanca bir çaba olması tarihin, tarihçilerimiz etkisini sınırlamaktadır. Sosyoloji ile tarih ilişkisi bu sınırlılıkları aşmak için gereklidir. Sosyoloji ile tarih arasındaki ilişkinin karşılıklı olarak zorunluluk olmaktan çıkması, dünya düzeni, küreselleşme adına ne denirse densin ABD eksenli yeni ilişkilerin bütünsel bir açıklama olmadan uygulamaya konmasından kaynaklanmaktadır. Batı dünya egemenlik ilişkilerinde elde ettiği üstünlüğün verdiği güvenle bir açıklamaya gerek duymamaktadır. Bu nedenle uygulamaya konulan yeni ilişkiler sonuçları açısından bütün yönleriyle ortaya çıkmadığı için, değerlendirmede bir zorluk yaşanmakta, tek tek olaylar, sorunlar önünde tepki göstermekle yetinilmektedir. Bu durum yeni dünya düzeni uygulamaları önünde takınmamız gereken tavır konusunda belli bir gecikmeye neden olması yanında, bütünsel dünya görüşü/tarih düzeyinde bir karşılık verilmesi önünde engel oluşturmaktadır. Yeni dünya düzeninin tüm sonuçlarına maruz kalmadığımız için ortaya çıkan bu sınırlılık/tavırsızlık sosyolojimizi ve tarihçiliğimizi de sınırlamaktadır. Batı üstünlüğünün benimsenmesi yöntemsizliğin (gündelik ilişkilerle sınırlı kendiliğindenliğin) de kaynağını oluşturmaktadır.

Gerçekte günümüz ABD eksenli okyanuslara dayalı dünya egemenliğini ve zaafılarını en doğru bir biçimde bizim açıklamamız gerekir. İstanbul’un fethi (1453) ile Amerika’nın keşfi (1492) arasındaki bağlantının Yeni Çağ başlatan ve günümüze kadar gelen yeni gelişmeleri tanıtan temel ilişki olduğu açıktır. Bugün, Osmanlı’nın olmadığı son yüzyılda, “XX. yüzyıl geçiş dönemi” olarak kalmış, Batı içi çelişki ve çatışmalar ABD küreselleşmesinin üstünlüğü ile sonuçlanmıştır. Bütünsel her açıklama sonuçta dünya egemenliğini zorunlu olarak tartışma konusu yapacağı için açıklamadan da vazgeçilmiştir. Bu nedenle yeni dönem post-modernizm veya post-modern dönem olarak tanımlanmıştır. Bundan kastedilen Batı içi çelişki ve çatışmaların bitmesi, Doğu ile ilişkilerin nasıl yürütüleceğinin (açıklamaya gerek duymadan) sonuçlanmasıdır. Batı dünya egemenliğinin Doğu’yu da kapsayacak biçimde genişlemesi başlangıçta Batı içi çelişkileri öne çıkarsa bile bu kimin ilişkiler-

⁵ “Tarihin magazinleşmesi” bazı tarihçilerden veya tarih dışından gelenlerin bu alanda gündelik-kurguya dayalı anlayışı yanında toplum içinde de siyaset ve dünya görüşünü reddeden, antici yeni bir eğilimin yaygınlık kazanmasından kaynaklanmaktadır.

de öncülüğü yürüteceği konusundadır. Doğu ile ayrımın devam etmesi (Batı-merkezcilik) nedeniyle Batı'nın Doğu karşısındaki konumu ve üstünlüğü tartışma konusu olmamıştır. Yeni Çağ'da Doğu-Batı çatışması dışında yeni ülkelerle ilişki kuran Batı, bu ilişkilere dayanarak XIX. yüzyılda geleneksel Doğu'yu da kapsayacak biçimde dünya egemenliğini ele geçirmiştir. Bu başarıya rağmen kendi içinde sınıfsal ve toplumsal düzeyde bölünmüş, çeşitli dünya görüşlerinin varlığı ve eleştirisi doğal karşılanmıştır. Bugün Batı içi tartışmalar bitmiş, Batı-dışı toplumlarla ilişkilerde öncülüğü ve denetimi kimin üstleneceği, yeni düzenin niteliği belli olmuştur. İdeolojilerin, bütünsel dünya görüşlerinin sonundan kastedilen budur. Yeni dünya düzeni/düzensizliği (post-modernizm) bütünsel bir açıklama/çözüm olmasa da artık arayışların sonuçlandığını belirtmektedir. ABD eksenli dünya egemenlik düzenine Batı içindeki sınıflar yanında, Batı-dışı toplumların da ortak edilmeyeceği, küreselleşmenin bu yönde etkilere açık olmadığı ortaya çıkmıştır. Doğu-Batı farklılaşması ve çatışması, toplum özelliklerinin ayrıştırıcı bir biçimde mutlaklaşması bu nedenle bütün yönleriyle gündeme getirilmiştir. Sosyologlarımız öyle veya böyle Batılılaşma ve günümüz küreselleşme tartışmalarına (Batı'dan farklılığımız temelinde) katılmaktadır. Buna karşılık Batılılaşma tartışmalarına etkili bir biçimde katılan tarihçilerimizin, küreselleşme tartışmalarına katılmaması, tavırsız kalması bir zaaf veya uyumsuzluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu zaafın aşılması açısından (yeni gelişmelere uyumsuz olsa bile kendiliğindenliğin bir göstergesi olan tarihin magazinleşmesinden koparak) tarihçiliğimizin Baykan Sezer sosyolojisi (Doğu-Batı çatışması görüşü) ile ilişki kurması karşılıklı bir zorunluluktur.⁶

Günümüzde bütünsel açıklamalara/tarihe başvurmadan (olmadan) yeni bir dünya düzeninden söz edilmektedir. Ancak küreselleşme veya post-modern denilen bu yeni dönemde temsil düzeyinde özdeşleşme ve ortaklık olmadan, belli uygulamalardan ve değerlendirmelerden bütün ile ilgili sonuçlar çıkarabiliriz. Yeni dünya düzeni ile eş-zamanda gündeme gelen bilgi, iletişim, tüketim, gözetim, denetim gibi özellikler, devletin küçülmesi, kentsel dönüşüm, çevre, sivil toplum gibi örgütlenmeler, etnik, dini, cinsiyete dayalı mutlak farklılıklar/çatışmalar bütünsel açıklama, çözüm ve temsil olmadan, küreselleşmenin/yeni düzenin dayanaklarını göstermektedir. Bunlar post-modern dönem veya yeni dünya düzeni ile ilgili yapılacak ilk gözlemlerdir. Bu özelliklere dayanarak Türkiye'nin Doğu-Batı ilişkilerini denetleyecek, dünya egemenliğini yönlendirecek elverişli bir konuma geleceği söylenemez. Tam tersine bu ilişkiler öne çıktıkça devlet ve toplum olarak daha sorunlu ve etkisiz bir duruma geliyoruz. Bu durum yeni dünya düzeninin dışımızda düşünülmekte ve uygulanmakta olduğunun göstergesidir. Bunun için sosyolojiye ve tarihe gerek duyulmamaktadır. Geçmişte gündeme getirilen (Türkçülük, İslam-

⁶ Bu ilişkide taraflar daha verimli bir işbirliğine gireceği için akademik konumlarını, uzmanlık alanlarını kaybetme endişesine de gerek yoktur.

cılık gibi) açıklamalardan da vazgeçilmiştir. Bize yeni dünya düzenine uymamız (teslim olmamız) söylenmekte, bu konuda bir itiraz veya yargıda bulunma imkanı verilmemektedir. Ancak yeni gelişmelerin bizi bağlaması nedeniyle gelişmeleri kavrama çabamızdan (karşıt tavrımızdan) vazgeçmemiz elbette söz konusu değildir. Kimsenin bu hakkı elimizden alması da beklenmemelidir. Bu açıdan Türk sosyolojisine ve tarihçiliğimize önemli bir görev düşmektedir. Bu açıdan küreselleşme adı verilen dünyadaki gelişmelere ters düşmekten de çekinilmemelidir. Türkiye ve Doğu toplumları kendi sorunlarının çözümünü kendi bulmak zorundadır. Bu elbette Batı'dan ve dünya egemenliğinden bağımsız değildir.

ABD'nin okyanuslara dayalı günümüz dünya egemenliğinin en önemli özelliği (yukarıda verilen tek tek özellikler de buna uygundur) geleneksel Doğu-Batı çatışması içinde savaş alanında bulunmadan, sınırı olmadan, düzen-dışı halk ve güçlerle ilişki kurarak işbirliği yapması, bölgeleriyle uyumsuz, kendi tarihine yabancılaşmış halkları (veya buna yatkın "sivil toplum kuruluşları" ve siyasi temsil biçimlerini) öne çıkararak (tepeden inme, otoriter uygulamalarla) Doğu halkları arasındaki doğal yakınlaşmayı/dayanışmayı engellemesidir. ABD eksenli küreselleşmenin en önemli dayanağını oluşturan Büyük Ortadoğu Projesi veya Amerikan yeni-Osmanlılığı bölge halkları açısından bir uygarlık ve tarih bütünlüğü amaçlamamaktadır. Osmanlı dünya egemenliği ile ABD küreselleşmesinin birbirine tam karşıtlığı bu nedenledir. Türkiye'nin sınır komşularıyla "sıfır sorun" politikasının ters yüz olması, komşularıyla işbirliği imkanlarının kalmaması, sınır komşuluğunu engelleyecek biçimde "tampon bölgeler" ve düzen-dışı haklarla doğrudan ilişkilerinin bölünmesi rastlantı değildir. Bu nedenle Doğu-Batı çatışması görüşüyle kendi tarihi zenginliği ile ilişki kuran Baykan Sezer sosyolojisi ile ABD kaygılarıyla sınırlı günümüz egemen sosyolojisi arasında bir uzlaşma mümkün olmamaktadır. Bunu bir eksiklik, gelişmelerin dışında kalmak olarak görmek mümkün değildir. Türkiye zor bir dönemde ve yol ayrımındadır. Türk sosyolojisi yeni gelişmelere ve koşullara teslim olmamıştır, Doğu halklarının son kalesini temsil etmektedir. Baykan Sezer sosyolojisi sadece bizim için değil bütün dünya için bir şanstır.